

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. An Deus suâ infinitâ Providentiâ, omnes nostras bonas operationes
ab æterno prædefiniat, & prædeterminet?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

potentia executiva. Quare D. Thomas loco citato de verit. in fine corporis articuli ait: Actus potentie presupponit actum providentiae sicut dirigens: unde in providentia non includitur potentia executiva. Id magis constat ex dicendis de voluntate. Id magis constat ex dicendis de voluntate. Id magis constat ex dicendis de voluntate.

Quare D. Thomas hic art. 3. an Deus immediate omnibus rebus provideat? Et respondet quod ad providentiam duo pertinent, scilicet ordinis rerum providarum in finem, & executionis ordinis, quae gubernatio dicitur. Et subdit quod quantum ad primum, Deus immediate omnibus praevidet, cum in suo intellectu habitationes omnium rerum etiam minima non verò quantum ad secundum, sed inchoata gubernat per superiora; non propter defectum suae virtutis, sed propter abundantiam suae bonitatis, ut dignitatem causalitatis cum creaturis communicet.

Id magis explicat & confirmat 3. contra Gent. cap. 77. ex differentia quae est inter Dei providentiam, quatenus ordinat, & eandem, quatenus exequitur eundem ordinem; primum enim (operatur) fit per virtutem cognoscitivam, secundum per virtutem operativam: haec autem ita se habent, quod tantum perfectior est ordinatio, quantum perfectior virtus cognoscitiva, & quanto magis ad minima descendit: minorum autem executio concedit inferiorum virtutem effectui proportionatam: in Deo verò quantum ad utrumque summa perfectio est, in eo enim est perfectissima sapientia ad ordinandum, & perfectissima virtus ad operandum: oportet igitur quod ipsae per sapientiam omnium ordines disponat etiam minorum, exequatur verò minima, sive infima, per alias inferiores virtutes, per quas ipse operatur, sicut virtus universalis & altior, per inferiores & particularem virtutem: Ergo convenientissimum est, quod Deus res per seipsum disponat & ordinet, aliam tamen dispositionem per causas inferiores exequatur, & quibusdam utatur creaturis, ut alias regat & gubernet. Unde substantiis intellectualibus utitur in gubernatione rerum corporalium, & inter substantias corporales, inferiora haec & sublunaria, reguntur per corpora caelestia; homo verò, quia medium tenet inter creaturas merè spirituales & corporales, ut spirituales & cognoscitivus, subjicitur Angelis quibus illuminatur; ut corporeus verò, & in actionibus corporeis subditur corporibus caelestibus, & ab eorum influentiis dependet; quatenus verò liber, & agens voluntarium, ac sui ipsius dominus, nulli rei creatae subjicitur, sed solum Deo, cujus providentiae ejus motus voluntatis & liberi immediatè subduntur, ut docet S. Thomas 3. contra Gent cap 90.

Nec solum in ordine naturae Deus regit creaturas inferiores per superiores, sed etiam in ordine gratiae; quod ex duplici capite provenit. Primum ex ipsa Dei providentia, quae ut perfectissima est, convenientissimum etiam ordinem rebus tribuit, sic autem res convenientissimè ordinantur, quando perfectio unius cedit in bonum imperfectioris, & excessus illius quae perfectior est, redundat in utilitatem ejus quae minus est perfecta. Perfectio divina providentia (in-

quit D. Thomas) requirit ut excessum aliquarum rerum supra alias, ad ordinem convenientem reducat: hoc autem fit, cum ex superabundantia aliquorum magis habentibus, provenit aliquod bonum minus habentibus. Secundò id provenit ex ipsa perfectione rerum, cum enim bonum sit sui diffusivum, ex Dionysio 4. de divinis nominibus, quò est res aliqua melior, eò est magis diffusiva sui. Item quò res aliqua est melior & perfectior, eò est Deo similior: Deus autem totus est sui diffusivus: Ergo quantum aliqua agentia magis in participatione divinae bonitatis constituuntur, tantò magis perfectiones suas nituntur in alios transfundere, quantum possibile est. Unde Beatus Petrus monet eos qui divinam bonitatem per gratiam participant, ut eam in alios, quantum fieri potest, transfundant: *Vnusquisque* (inquit) *sicut accipit gratiam, in alterutrum illam administrans, sicut boni dispensatores multiformis gratiae Dei.* Ex quo inferit D. Thomas infra quæst. 106. art. 4. quod *Sancti Angeli qui sunt in plenissima participatione divinae bonitatis, quicquid à Deo percipiunt, subjectis impertiuntur.* Ex hoc etiam constat, quod iuxta ordinem gratiae, Christus Dominus, ut Deo propinquior (cum Deus sit) in totum ordinem illum influit, neque enim aliquis participat gratiam aliquam, quam ex ejus meritis non possideat; & sancti quò Christo sive Deo sunt propinquiores, ut Beatissima Virgo, Apostoli, fundatores Ordinum, &c. eò magis influunt in alios.

ARTICULUS III.

An Deus suà infinità Providentiā, omnes nostras bonas operationes ab aeterno prædefiniat, & prædeterminet?

§. I.

Quibusdam præmissis, sententia affirmativa ut vera eligitur.

Notandum primò, duplex solere distingui decretum à Theologis, unum positivum, quo Deus vult positivè aliquid esse; & aliud permissivum, quo sinit, vel permittit aliquid fieri. Ut enim dicit Augustinus in Enchirid. cap. 95. *Non fit aliquid, nisi omnipotens fieri velit, vel suando ut fiat, vel ipse faciendo.* De hoc secundo decreto non loquimur in præsentia, quia non agimus hic de actibus malis & peccaminosis, quos Deus solum permittit, sed de bonis operibus, quae positivè vult, & decernit, ac per scientiam approbationis cognoscit.

Notandum secundò, quòd quando quaeritur, an divina providentia actus liberos voluntatis creatae prædefiniat, & prædeterminet? particula præ duplicem potest importare, vel designare prioritatem. Unam durationis & temporis: alteram naturae, seu causalitatis. De prima, nulla est difficultas, vel controversia: constat enim, ab aeterno, & ante omnia tempora, dispositionem de rebus faciendis fuisse in mente divina. Nam *elegit nos ante mundi constitutionem*, ut ait Ait Apostolus: *& ante saecula decrevit, qualiter per saecula disposuit*, inquit Gregorius in moralibus. Tota ergo controversia devolvitur ad secundum genus prioritatis, an scilicet dentur in Deo decreta, quae prioritare naturae & causalitatis

in Bibli

Antecedant futuritionem consensûs, & determinationis nostræ voluntatis; vel illam supponant ut à Deo prævisam per scientiam mediam? Cujus difficultatis resolutio pendet ex principiis supra statutis, impugnando scientiam mediam, & divinorum decretorum efficaciam demonstrando. Unde

99. Dico, Deum suâ infinitâ providentiâ præordinare, prædefinire, seu prædeterminare omnes actus bonos & honestos quos voluntas creata in tempore elicitura est: non solum quantum ad illorum substantiam, sed etiam quantum ad modum libertatis & contingentia in eis inclusum. Est contra defensores scientiæ mediæ, qui (ut supra vidimus) tales prædefinitiones & prædeterminationes æternas & efficaces rejiciunt, & sola decreta indifferentia & conditionata, consensum & determinationem liberi arbitrii expectantia, in Deo agnoscunt. Vel si admittant decreta determinata & absoluta, volunt ea esse subordinata scientiæ mediæ, & supponere prævisionem futuri consensûs, saltem sub conditione quod homo ponatur in his vel illis circumstantiis & occasionibus.

100. Nostram tamen conclusionem docent non solum omnes Thomista, sed etiam plures antiquioribus & recentioribus Theologis, quorum longum catalogum conscribunt Salmanticensis hic disp. 10. dub. 3. & Alvarez lib. 1. responsionum cap. 1. Imò Henricus Henriques celebris scriptor Societatis, libro ultimo de fine hominis, cap. 4. num. 2. in textu fatetur hanc ante Molinam fuisse concordem & unanimes Theologorum sententiam. Rectè (inquit) consors Theologorum sententia docet, Deum habere prædeterminationem bonorum efficacem, ex providentiâ perfectâ ab æterno, in qua, & per quam, tanquam per rationem, certò omnia sciat. Et cap. 5. allegat pro hac sententiâ plusquam viginti Doctores, tam ex antiquis, quam ex modernis. Et ibidè addit, Non est ita difficile conciliare libertatem hominis cum tali prædeterminatione, ut quidam Relentiores putant. Subscribit Azorius, & quod olim de Cicerone Augustinus dixit, junioribus suæ Societatis Theologis attribuit: ait enim lib. 4. instit. Moral. cap. 22. quæst. 21. Pauci juniores Theologi, ut voluntatem nostram liberam faciant, faciunt sacrilegam, dum negant Deum opera nostra bona præfinire.

§. II.

Quædam Scripturæ testimonia breviter exponantur.

PLura Scripturæ loca supra disp. 5. retulimus, ad divinorum decretorum efficaciam demonstrandam, quæ etiam æternas divinæ providentiæ prædefinitiones apertè declarant. Ut tamen hæc veritas, quæ est unum ex præcipuis doctrinæ Thomistica fundamentis, magis elucidetur, & firmitus stabiliat, alia Scripturæ testimonia breviter hic exponenda sunt.

101. Primum sumitur ex Apostolo ad Ephes. 1. dicente: Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ. Quibus verbis in primis rejicit decreta indifferentia & conditionata, consensum, & determinationem voluntatis creatæ expectantia: nam ut ibidem observat S. Thomas, Apostolus non dicit quod Deus operatur omnia secundum voluntatem, ne credas quod sit irrationabilis, sed secundum consilium voluntatis suæ: id est secundum voluntatem suam, quæ est ex ratione; non secundum

A quod ratio importat discursum, sed secundum quod designat certam & deliberatam voluntatem. Constat autem quod nomine certæ & deliberatæ voluntatis, non intelligitur voluntas conditionalis & inefficax, quæ Deus decernat se influentem in actus voluntatis creatæ, si ipsa voluntas nata hæc voluntas non est certa, sed potius incerta & indeterminata; si quidem ex vi voluntatis non habet Deus potius concurrere, quam non concurrere; sed sicut concurreret, si voluntas creata vellet, ita non concurreret, si voluntas creata non vellet. Ergo, &c.

Secundò per hæc Apostoli verba, excluduntur alia decreta absoluta & determinata, prævisionem futuri consensûs supponentia, prævisionem in Deo fingunt defensores scientiæ mediæ: nam si Deus nihil circa nostros actus liberos determinatè statueret, nisi suppositâ præscientiâ futuri consensûs voluntatis nostræ, non operatur omnia secundum consilium voluntatis nostræ, sed potius secundum præscientiam consensûs & deliberationis voluntatis nostræ. Unde Auzias libri Hypognosticon rectè notavit, Paulum non dixisse quod Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis humane (sive absolute, sive sub conditione prævisum) sed secundum consilium voluntatis suæ: quia ad hanc solum respexit, ut de operationibus creatis in tempore facientis disponderet.

C Secundum testimonium habetur cap. 2. ejusdem Epistolæ ad Ephesios, ubi dicitur: Ipsi enim sumus sacra, creati in Christo Iesu in operibus bonis, quæ preparavit Deus ut in illis ambulemus. Circa quem locum duo etiam notanda sunt. Primum est, quod fideles dicuntur creati in operibus bonis, quia sicut creatio non præsupponit subjæctum, sed facit; ita voluntas divina præparans bona opera, non præsupponit consensum voluntatis nostræ, sed illum per suam gratiam efficit. Secundum, quod dicitur bona opera à Deo preparata: id est prædefinita, prædefinita, seu prædeterminata, juxta significationem textûs Græci, ubi habetur verbum προεπιτείνω, quod significat prædefinire, præstatuere, & prædeterminare. Unde D. Athanasius explicans hæc verba Apostoli, hanc præparationem, prædefinitionem appellat. Et S. Prosper resp. 14 ad capita Gallorum: Eides (inquit) & charitatis opera, atque in ejus usque ad finem perseverantia, quia homini per Dei gratiam conferuntur, rectè & ista; & quæ eis retribuenda sunt, prædefinita dicuntur ex autoritate Apostoli dicentis, creati in operibus bonis quæ preparavit Deus, &c. Quod desumpsit ex Augustino lib. de prædest. SS. cap. 10. & ex illis postea S. Fulgentius, qui lib. 1. ad Monimum ait: Deus hoc gratiâ justificationis tribuit præparatum, quod in æterna prædestinatione præparaverat tribuendum.

E His Apostoli testimoniis addi potest illud in Ecclesiastico 33. Quare dies diem superat, & annus annum à Sole? A Domini scientia separati sunt, factò Sole, & præceptum custodiente, per Dei scientiam dividuntur, & immutavit tempora, & defestos ipsorum, & ex ipsis exaltavit, & magnificavit Deus. Quæ analogiâ dierum & annorum intelligi putat Augustinus discretionem justorum à peccatoribus, & prædestinatorum à reprobis, factam ex dispositione & prædefinitione divina: sicut enim dies diem superat, cum aliis aliis sit lucidior, placidior, salubrior, festior, imò etiam festivior & sanctior, quam

vis ex parte ipsorum nulla sit ratio discriminis, inique & idem Sol omnium sit causa; quia Deus sua providentia disponit cursum Solis, & suis legibus decernit felicitatem & sanctitatem civitatis; ita ex hominibus & Angelis alius alium dicitur meritis, sanctitate, & beatitudine aeternam; quamvis ex parte ipsorum; nulla eos ratio, sed causa discernat, sed Deus sua providentia, & sanctorum gratia dispositione, eos dividit inaequales facit.

§. III.

Celebre s. Dionysii testimonium.

Aldem aeternas & efficaces divinae voluntatis definitiones, passim docent SS. Patres, & variis nominibus insigniunt. Nam Dionysius vocat illas: *Divinas & bonas voluntates, existentium praedeterminativas, & effectivas.* Damascenus & Damascenus, *divinas praedeterminativas.* D. Thomas, *praedeterminationes.* D. Augustinus, D. Gregorius SS. Prosper, & Hilgenius, *praedeterminationes.* Dionysius Carthusianus, dicit quod Theologia vocat illas *paradigmata.* Et Marcellus illas nominat, *prescriptiones, & antedicta.*

Celebris ergo locus habetur apud Dionysium cap. 1. de divin. nomin. titulo de exemplaribus: ubi, ut advertit D. Thomas ibidem lect. 3. agit contra quemdam Clementem Philosophum Platonicum, qui existimabat Deum non esse certam rerum determinatricem, & productivam, secundum proprias rationes, sed solum secundum id quod est illis commune. Unde ponebat (inquit S. Doctor) quasdam causas secundas, per quas res ad proprias naturas determinantur; & has causas secundas, exemplaria termino vocabat. At S. Dionysius ibidem demonstrat, Deum esse primam causam particularium rerum, secundum quod sunt in propriis & determinatis naturis; & omnia esse in ipso existentia, ex ipso incipientia, in ipso custodita, ad ipsum terminata, & ab illo praedeterminata, & praedeterminata, exemplaribus divinis praedeterminatis, quae sunt quasi principia divinae sapientiae practicae, quae Deus omnia producit. Exemplaria, inquit, esse dicimus in Deo, existentium ratione substantiali, & singulariter praesistentes, quas Theologia *PRÆDEFINITIONES* vocat, & *divinas & bonas voluntates, existentium PRÆDETERMINATIVAS, & effectivas, secundum quas substantialis essentia omnia praedeterminat, & producit.* Quibus verbis expressè docet, quod sicut artifex volens domum aedificare, prius eam in mente format, & omnes ejus partes determinat ac disponit, & postmodum eam producit in re. Ita Deus tanquam supremus artifex, ab aeterno praedeterminavit omnia & singula, quae in universo mundo erant futurus, & consequenter etiam actus liberos voluntatis nostrae. Unde D. Damascenus orat. 1. de imagin. citans hunc locum Dionysii, ait: *Haec imagines & exemplaria, praedestinationes appellat sanctus Dei munere, divinis in rebus considerandis & explicandis, excellentissimus Dionysius: omnia enim ab ipso praesentia, & sine ulla commutatione in ejus conscientia, non aliter antequam fierent, erant expressa, quam si quis velit aedificare domum, prius imaginem ac formam ipsam in animo effingit, & cogitatione completat.*

Respondet Petrus à S. Joseph in Opusculo quod defensionem Divi Thomae appellat: in hoc Tom. 1.

A testimonio Dionysii, solum explicari ideas omnium rerum, ab aeterno in mente divina praesistentes, nec ibidem ullam fieri mentionem de decreto praedeficiente rerum existentiam, vel futuritionem.

Sed contra: Dionysius ibi non loquitur de ideis pure speculative, quibus res mere possibile, in divina essentia & omnipotentia, tanquam in causa representantur; sed de ideis practice, & representantibus res ut existentes, vel futuras: Atqui ideae practicae, & representantes res ut existentes, vel futuras, involvunt propositum, seu decretum efficacis divinae voluntatis, quo res mere possibile transferuntur à statu merae possibilitatis, ad statum existentiae vel futuritionis, ut docet D. Thomas quæst. 6. de verit. art. 6. his verbis: *Idea in Deo ad ea quae sunt, vel fuerunt, vel erunt producenda, determinatur ex proposito divinae voluntatis.* Ergo Dionysius non loquitur ibi solum de divinis ideis, sed etiam de decreto, & praedefinitione divinae voluntatis.

Confirmatur: Dionysius in praefato testimonio dicit quod Theologia hujusmodi ideas & exemplaria in mente divina existentia, *Praedestinationes* vocat, & *divinas ac bonas voluntates, existentium praedeterminativas.* Et S. Thomas hunc locum explicans, ait: *Hujusmodi rationes sacrae scriptura vocat PRÆDEFINITIONES, & bonas voluntates, quae sunt distinctivae entium, & effectivae ipsorum; quia per hujusmodi rationes, supersubstantialis Dei esse PRÆDETERMINAVIT OMNIA, & produxit.* Sed ideae nude sumptae, cum non pertineant ad voluntatem, sed ad intellectum, non possunt appellari bonae voluntates; neque nomine praedestinationis, & praedeterminationis insigniri, nisi considerentur ut determinatae, & applicatae ad certos effectus representandos & producendos, per decretum efficacis, & praedeterminans rerum existentiam, vel futuritionem, ut de se patet: Ergo D. Dionysius, & S. Thomas, in praefato testimonio, non loquuntur solum de ideis divinis, sed etiam de decreto praedeficiente & praedeterminante futuritionem, vel existentiam rerum.

§. IV.

Alia Sanctorum Patrum testimonia.

PRæter hoc celebre D. Dionysii testimonium, 107. plura alia ex Sanctis Patribus adduci solent nostris Thomistis, in eisdem veritatis confirmationem. Insignis est locus Augustini apud Prosperum sententia 58. sic dicentis, *Divina voluntas est suprema causa omnium corporalem, spiritaliumque morionum: nihil enim fit visibiliter & sensibiliter, quod non de invisibili, & intelligibili summi Imperatoris aula, aut jubeatur aut permittatur &c.* Et in libro Soliloquiorum, qui in appendice tomi 9. habetur, cap. 26. sic dicitur: *Priusquam me formares in utero, novisti me, & antequam exirem de vulva, quidquid tibi placuit, praedidisti de me.* Et cap. 24. *Velle quod bonum est non possum, nisi tu velis.* Et 5. de civit. Dei cap. 9. dicit, quod *voluntates nostrae tantum valent, quantum Deus eas valere voluit, atque praesivit.* Et ideo quidquid valeant, certissime valent, & quod facturae sunt ipsa, omnino facturae sunt. Et ibidem, ad designandam summam & infinitam divinae voluntatis efficaciam, & infallibilitatem, docet eam aliquo modo fati nomine appellari posse: ait enim. *Quapropter si mihi fati*

non alicui rei adhibendum placeret, magis dicerem esse fatum inferioris potentioris voluntatem qui eum habet in potestate. Unde Boëtius 4. de consolat. prosa 7. hæc scribit: *Ordo fatalis ex providentia simplicitate procedit: sicut enim artifex faciendæ rei formam mente concipiens, movet operis effectum: ita Deus providentiâ singulari, singula movet, ac infallibiliter disponit faciendâ.* Denique idem Augustinus Tractatu 105. in Joan. ait: *Deus omnia futura prædestinavit.* Et Tractatu 68. *Deus fecit futura, ea prædestinando.* Et de Prædest. Sanctorum cap. 10. *Prædestinatione suâ Deus ea præscivit quæ fuerat ipse facturus:* Deus autem non potest in sua prædestinatione seu decreto, actus nostros futuros præscire, nisi tale decretum sit de se efficax, & causans liberam nostræ voluntatis determinationem, subindeque eam prædeterminans, non verò futurum eius contentum & determinationem expectans, ut in Tractatu de scientia Dei ostendimus.

Disp.
4.
art. 4.

Denique idem S. Doctor, & invictissimus divinæ gratiæ defensor, lib. de bono persever. cap. 17. hæc scribit: *Si bona opera dantur à Deo, & se daturum esse præscivit, profecto prædestinavit.* Nomine autem prædestinationis, D. Augustinus & alii Sancti Patres, non solum transmissionem electorum ad gloriam, sed etiam divinæ voluntatis prædefinitionem & prædeterminationem, respectu actuum nostrorum liberorum significant, ut in Tractatu de scientia Dei ostendimus. Unde Fulgentius lib. 3. de verit. prædestinationis & gratiæ cap. 2. *Deus prædestinavit ad vitam bonam, prædestinavit ad vitam æternam, prædestinavit ad fidem, prædestinavit ad speciem, prædestinavit adoptandos in seculo, prædestinavit glorificandos in regno.* Idipsum etiam ingenue fatetur Molina infra quæst. 23. Disp. 1. ad art. 1. & 2. §. alii vero: ubi aliquorum Patrum recenset sententiam, qui prædestinationem volunt significare prædefinitionem ac præordinationem, eamque locis firmat Scripturæ, quos Latinus Interpret transtulit *Prædestinavit:* cum in Græco habeatur verbum *προορίζω*, quod est *prædestino, præscituro, prædetermino.*

Disp.
6.
art. 4.

§. V.

Testimonia D. Thomæ.

108. Divo Augustino concinit fidelissimus eius discipulus S. Thomas, qui variis in locis, eandem divinæ voluntatis prædefinitiones, apertissime docet. Nam quæst. 3. de verit. art. 7. ait in terminis: *Omnes effectus secundi ex prædestinatione Dei proveniunt.* Si omnes: Ergo nulli sunt qui non proveniant: Ergo etiam liber consensus nostræ voluntatis est à Deo prædefinitus, & non solum prævisus, & subiacet ordini prædestinationis, & non solum præscientiæ. Unde idem S. Doctor quæst. 6. de verit. art. 2. ad 11. inquit: *Hoc ipsum quod est velle, accipere gratiam, est nobis ex prædestinatione.* Et in hac parte quæst. 23. art. 5. expressè docet, quod non est distinctum id quod est ex prædestinatione, & ex arbitrio nostro: sicut nec est distinctum quod est ex causa prima & secunda.

Præterea idem Angelicus Præceptor 1. parte quæst. 115. art. 1. in corp. sic habet: *Ea quæ hic per accidens aguntur, sive in rebus naturalibus, sive humanis reducuntur in aliquam causam præordinantem, quæ est providentiâ divina.* Et quodlibeto 12. art. 4. subscribit sententiâ illorum qui

A dicunt, quod à Providentiâ Dei omnia sunt prædeterminata, & ordinata. Et in hoc sensu ibidem docet cum Augustino supra relato, posse concedi omnia subijci fato, dummodo nomine fati, intelligamus divinam providentiâ, omnia quæ fiunt in mundo, absoluto, & efficaci decreto præordinantem, & prædeterminantem. Et in t. ad Annibaldum dist. 37. quæst. unica art. 4. ait expressè, *A voluntate divina modum rerum producendarum esse prædeterminatum.* Item ad caput 39. Itaque in illa verba: *Nunquid non audisti quæ olim fecerim ei?* inquit ex Dei persona: *Malum pona, quod per ipsum inferre prævidi,* & prædeterminavi. Et opulc. 2. cap. 16. docet ex Athanasio, Incarnationem Christi esse factam, secundum prædeterminationem divinam. Item 1. ad Timot. 2. lect. 2. exponens illa verba Apostoli, *Cuius testimonium temporibus suis confirmatum est,* inquit: *Temporibus suis testimonium prædeterminatum erat fieri.* Et in hac parte quæst. sequenti art. 1. ad 1. solvens argumentum ex Damasceno dicente: *Omnia quædam præcognoscit Deus, sed non omnia prædeterminat.* Respondet quod Damascenus vocat prædeterminationem, impositionem necessitatis: sicut in rebus naturalibus quæ sunt determinate ad unum. Et eodem modo fatiscit 3. contra Gent. cap. 20. in fine, ubi ait: *Id quod docet Damascenus, quod Deus ea quæ sunt in nobis præcognoscit, sed non prædeterminat, exponendum est, ut intelligatur, ut quæ sunt in nobis, divinæ determinationi non est subiecta, quasi ab ea necessitatem accipiant.* Sentit ergo S. Thomas, decretum voluntatem nostram prædeterminans, non ad unum per modum naturæ, sed per modum libertatis, esse necessarium admittendum; alioquin frustra sic exphevisset Damascenum, imò nec debuillet illum interpretari, sed illius dictum absolute concedere.

Ex quibus testimoniis, fideliter & de verbo ad verbum relatis, intelliges quam parum veritati sine in lectione D. Thomæ quidam Recentiores, qui dicunt nomen hoc prædeterminationis, nullibi apud S. Thomam reperiri, sed à recentioribus Thomistis fuisse excogitatum.

Intelliges etiam, eosdem Authores immetitò hoc nomen rejicere ac despiciere, cum illud usurpetur, non solum à S. Thoma, sed etiam à D. Dionysio, Damasceno, Athanasio, aliisque SS. Patribus supra relatis. Imò S. Dionysius dicit, *sacram Theologiam:* Sanctus verò Thomas, *sacram Scripturam,* appellare rationes, seu ideas in mente Dei existentes, & per liberum Dei decretum, ad certos & determinatos effectus producendos & representandos determinatas: *Divinas & bonas voluntates, existentium prædeterminativas,* ut constat ex locis supra relatis. Emeritò quod ille *sacram Theologiam,* istam scripturam dixit, nam tempore S. Dionysii, quæ erat alia *sacra Theologia,* quam Scriptura sacra:

Denique S. Doctorem decreti prædeterminationis admisisse, argumentum evidens est, quod ipse pluribus in doctrinæ locis, quæ in Tractatu de scientia Dei, retulimus, docuit scientiam Dei respectu futurorum contingentium, & actuum nostrorum liberorum, fundari in decreto, illi; ut medio niti: decretum enim Dei non potest habere rationem mediæ in quo certò & infallibiliter futura contingentia & actus liberos nostræ voluntatis cognoscat, nisi prædeterminans, seu

determinationem nostræ voluntatis prioritate nature & causalitatis antecedens : nam (ut ibidem observavimus) ut aliquid habeat rationem mediâ ducentis certò & infallibiliter in cognitionem alterius, debet habere certam & infallibilem cum eo connexionem, illudque prioritate nature & causalitatis antecedere: si enim esset purè concomitans, & ei correlatum, cum concomitantia & correlata sint simul & natura, ut docent Philosophi, illa simul cognoscerentur, & utrumque esset reciproce cognoscendi aliud, ut constât in paternitate & filiatione. Hæc autem conditiones non possunt convenire nisi decreto prædeterminanti, quia decretum indifferens non habet infallibilem cum actibus liberis nostræ voluntatis, sed differenter conjungitur & componitur cum consensu vel dissentio, ad libitum ipsius voluntatis creatæ, tale decretum purificantis, ac determinantis ad quodcumque voluerit. Decretum vero absolutum, subordinatum scientiæ nature, & ab ea regulatum, non antecedit prioritate nature consensum & determinationem voluntatis, sed illud in priori nature supponit à Deo prævisum per scientiam illam exploratricem, quæ juxta Adversarios, nisi præscientia exploraret, prædestinatio nihil decernit.

§. VI.

Præcluditur aditus soliti evasioni Adversariorum,

Am clara & expressa Scripturæ & Sanctorum Patrum testimonia, constantur eludere Adversarij, dicendo his locis solum haberi, Deum prædefinite omnia opera nostra, aut equam fiant actu in tempore; non tamen antequam per scientiam mediâ prævideantur futura. Verùm hanc evasione facile ex supra dictis aditus præcludi potest.

In primis enim illa responsio non habet locum in sententiâ plurium Recentiorum, qui in Deo agnoscunt decreta solum indifferentia & conditionata, respectu nostrorum actuum liberorum, & ægant omnia decreta determinata & absoluta, omnesque prædefinitiones relatas ad actus liberos nostræ voluntatis.

Secundo, Contra hanc evasione militant Scripturæ testimonia §. 2. adducta. Si enim Deus non posset quidquam circa actus liberos nostræ voluntatis definire & decernere, nisi præviso consensu, & deliberatione nostrâ, non operaretur omnia secundum consilium voluntatis suæ, ut dicit Apostolus; sed potius secundum consilium, & deliberationem, seu electionem voluntatis nostræ, ut olim dicebat Faustus, cujus verba infra referemus. Item si divina constitutio & decretum supponeret prævisionem futuri consensûs voluntatis creatæ, ineptè dicerentur ab Apostolo fideles creati in Christo Jesu in operibus bonis: divinum enim decretum, quo ab æterno Deus bona opera præparavit, majorem haberet similitudinem & analogiam cum educatione, quæ fit ex præsupposito subjecto, quam cum creatione, quæ nullum præsupponit subjectum. Incongruè etiam Deus diceretur in Scriptura trahere homines ad consensum, & de notentibus facere volentes: ubi enim prævidetur voluntas hominis consensura, & seipsum sub auxilio & concursu merè indifferenti determinata, ubi nulla potest esse vel imaginari tractio,

vel cordis immutatio: *Quis enim* (inquit Augustinus) *trahitur, si jam volebat &c.*

Tertiò, Contra eandem responsionem pugnant præfata Sanctorum Patrum testimonia, in quibus dicitur omnia esse à Deo præordinata, prædefinita, & prædeterminata. Si enim decretum quo Deus bona nostra opera decernit, ac definit, esset ordine rationis posterius determinatione prævisâ voluntatis creatæ, incongruè divinæ voluntatis prædefinitio, & prædeterminatio vocaretur, & potius ejus postdefinitio, & postdeterminatio deberet appellari.

Quartò, D. Augustinus & S. Thomas supra relati, docent in bono sensu posse admitti fatum, dummodo hoc nomine non intelligamus dispositionem siderum, & concatenationem, seu coordinationem causarum naturalium, à qua Gentiles existimabant omnia in rebus humanis contingere, sed divinam providentiam, omnia quæ fiunt in mundo, ab æterno præordinantem & prædeterminantem conformiter ad naturam & conditionem cujuslibet rei creatæ. Unde dicit Augustinus §. de civit. relatus à D. Thoma quodlibeto 12. articulo 4. *Si quis hoc modo intelligat fatum, sententiam teneat, & linguam corrigat, nec dicat fatum, sed Dei providentiam.* Sed abiurdum esset ac ridiculum, divinam providentiam fati nomine appellare, si nihil circa nostros actus liberos, decerneret ac definiret, nisi suppositâ provisione futuri consensûs nostræ voluntatis: Ergo &c.

Quintò, Hæc responsio videtur favere doctrinæ Faustii lib. 2. de gratia & libero arbit. cap. 2. ubi ait, quod *magis origine voluntatis humana, genus præscientiæ derivatur, & quod præscientia Dei de materia humanorum actuum sumit ordinem.*

Denique, SS. Patres, ut reddant rationem infallibilitatis divinæ providentiæ, non recurrunt ad Dei præscientiam explorantem futurum consensum liberi arbitrii creati, sed potius ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis, efficientis per suam gratiam ut voluntas creata infallibiliter & libere, divinæ vocationi consentiat, ut constât ex locis disp. §. relatis: præsertim ex illo celebri Augustini testimonio de prædest. Sanctorum cap. 10. ubi explicans hæc verba Apostoli: *Credidit Abraham Deo, quoniam qua promisit potens est & facere, & ponderans hæc verba: Non ait prædicere* (inquit) *atque præscire, sed ait, potens & facere, ac per hoc facta non aliena sed sua: quia ut immediate antea dixerat: Etsi faciunt homines bona que pertinent ad colendum Deum, ipse facit ut illi faciant que præcipit, non illi faciunt ut ipse faciat que promisit, alioquin ut Dei promissa compleantur, non in Dei sed in hominum est potestate, & quod à Domino promissum est, ab ipsis redditur Abrahæ.* Et de corrept. & gratia cap. 8. reducit infallibilem perseverantiam Petri in fide, ad divinam præparationem, quæ est prædefinitio seu prædestinatio, & inquit: *Quis ignorat fuisse perituram fidem Petri, si ea quæ fidelis erat voluntas, ipsa descenderet, & permanens, si eadem voluntas maneret? sed quia præparatur voluntas à Domino, ideo pro illo Christi non posset esse inanis oratio.* Ecce totam causam infallibilem efficaciam habendi firmam perseverantiam in fide, quæ scilicet præparatur voluntas à Domino: Ergo ex præparatione & prædefinitione Dei, non ex prævisione futuri consensûs, & ex præsuppositione aliqua prævisa

Peiag cap. 19.

1143

115

116

117

63

in Bibli...

ex parte nostri, provenit infallibilitas, & efficacia divini decreti.

Idem docet Anselmus libro de concordia prædestinationis & liberi arbitrii, his verbis:
 Cap. 5. *Quoniam enim quod Deus vult non potest non esse, cum vult hominis voluntatem nullâ cogi aut prohiberi necessitate ad volendum vel ad non volendum, & vult effectum sequi voluntatem, tunc necesse esse voluntatem esse liberam, & esse quod vult.* Quibus verbis infallibilitatem effectus liberi reducit tanquam in primam radicem, ad absolutum & efficax decretum voluntatis divinæ, prædefiniens actus futuros, etiam contingentes & liberos, ratione cuius non potest in sensu composito, & factâ suppositione divini decreti, non subsequi actus à Deo volitus.

§. VII.

Rationes Theologica.

PLura sunt fundamenta Theologica, ex quibus nostri Thomistæ probare solent, Deum actus nostros liberos, sine lesione & præiudicio libertatis creatæ, infinitâ suâ providentiâ ab æterno prædefinire, & prædeterminare. Nos hic solidiora, & faciliora exponemus.

118. Primum potest sic proponi. Deus est primum ens, ac proinde primum intelligens, & primum volens & consequenter primum liberum: Sed primum liberum debet prædefinire, & prædeterminare actus liberos voluntatis creatæ. Ergo & Deus. Major patet, Minor verò, in qua est difficultas, sic probatur. Primum liberum debet esse primum eligens, & primum determinans, cum libertas voluntatis, in eius electione & determinatione consistat: Ergo non debet expectare, vel supponere, sed potius antecedere, & causare, ac proinde prædefinire liberam electionem, & determinationem voluntatis creatæ. Consequentia patet, si enim eam expectaret, vel supponeret, non esset primum eligens, & primum determinans respectu illius: illud enim quod est primum in aliquo genere, nullum aliud in tali ordine præsupponit, sed est causa, & mensura cæterorum.

119. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Inter primum & secundum liberum, seu inter voluntatem divinam & humanam, eligentes & determinantes aliquam actionem liberam, v.g. conversionem Petri, debet esse aliqua subordinatio, ac proinde aliqua prioritas & posterioritas; subordinatio enim dicit ordinem, ordo autem essentialiter importat prioritatem & posterioritatem: Sed prioritas in eligendo, respectu talis conversionis, ut absolutè vel conditionatè futuræ, non potest se tenere ex parte voluntatis creatæ Petri: Ergo debet se tenere ex parte voluntatis divinæ, talem conversionem prædefiniens, & prædeterminans. Major patet, Minor verò probatur multipliciter. In primis enim si talis prioritas se teneret ex parte voluntatis creatæ, illa esset primum liberum respectu talis conversionis: illud enim censetur esse primum liberum respectu alicujus operationis, quod primò eam eligit, & determinat.

Secundò, Nos prius eligeremus Deum, quam Deus nos eligeret: Quod repugnat verbis Christi Domini Joan. 15. dicentis: *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos.* Quorum verborum sensus est, juxta explicationem D. Augustini cap. 17. de prædest. Sanctorum, & D. Thomæ in hunc lo-

cum Joannis: Apostolos non prius elegisse sequi Christum, quam ipsos Christus elegerit in Discipulos.

Tertiò, Voluntas divina subordinaretur humanæ, subjungeretur illi, essetque eâ posterior, & veluti eâ pedissequa: quod est contra definitionem Concilii Arausiaci, & contra expressam doctrinam D. Augustini.

Denique, Cùm voluntas creata essentialiter dependeat in volendo & operando à divina, implicat contradictionem, quod homo sit, vel concipiatur prius volens, & eligens aliquam actionem bonam, quam Deus: juxta illud Augustini, *Velle quod bonum est non possum, nisi tu vis.*

Secunda ratio sumitur ex D. Thoma in questionibus disputatis, quæst. unica de providentia art. 10. ubi ait: *Omne multiforme, & mutabile, & deficere potens, reducitur sicut in principium in id quod uniforme, & immutabile, ac indefectibile.* Sed electiones nostra multipliciter habent, mutabilitatem, ac defectibilitatem, ut experientia constat: Ergo debent reduci in divinum decretum, tanquam in principium omnino uniforme, immutabile, & indefectibile. Quam rationem tangit etiam Aristoteles 7. Eudemice Ethicæ cap. 18. relatus à D. Thoma 3. contra Gentes cap. 89. ubi sic ait: *Hujus (inquit Philosophus) quod aliquis intelligat, consilietur, eligat, velit, oportet aliquid esse causam, quia omne nomen oportet quod habeat aliquam causam: si autem est causa eius aliud consilium, & alia voluntas præcedens, cum non sit procedere in his in infinitum, oportet devinire ad aliquod primum: hujusmodi autem primum, oportet esse melius ratione, quod est Deus: Est igitur primum principium nostrorum consiliorum, & voluntatum.*

Tertia ratio: Deus habet perfectam providentiam de electionibus, & actibus liberis creaturæ rationalis: Ergo illos prædefinit, & prædeterminat. Antecedens est certum, & demonstratur à D. Thoma 3. contra Gent. cap. 90. potestque evidenti ratione suaderi. Homines enim habent providentiam & regimen de suis actibus liberis, & leges condunt de his quæ liberè agenda sunt: Ergo à fortiori Deus, alioquin humanam providentiam aliquid attingeret ad quod divina non se extenderet. Consequentia verò probatur. Providentia enim quæ nititur decreto conditionato & indifferenti, quale solum plures et Recentioribus in Deo admittunt, est valde imperfecta. Tum quia est incerta & fallibilis, ut potentia decreto purè indifferenti, & non habenti infallibilem nexum cum consensu potius quam cum dissensu liberi arbitrii creati. Tum etiam quia est potentialis, & confusa, vagæ, & indeterminata, utpote decernens concurrentem cum causis liberis: vagæ, & indeterminatæ, & ad quodcumque illæ voluerint, & nihil in particulari circa nostros actus liberos definiendo, vel determinando. Tum denique, quia talis providentia in sua determinatione & causalitate dependet à libero arbitrio, concursu Dei indifferentem, ad speciem actus determinante, & est velut pendula, & liberi arbitrii consensum & determinationem expectans.

Similiter etiam alia providentia quæ nititur decreto absoluto, supponente prævisionem futuræ consensu per scientiam mediam, est imperfecta, utpote purè speculativa, & explorativa consensu liberi arbitrii sub conditione futuræ, quem non prædefinit, nec prædestinat, sed tantum

tantum praevidet & explorat. Præterea talis providentia infirmitatem & impotentiam Deo attribuit, & illi denegat supremum dominium in nostras voluntates, & ut loquitur Augustinus, *Humanorum cordum quocumque voluerit inclinando omnipotentissimam potestatem*, ut alibi fuse exponimus; Deumq; assimilat illis hominibus, de quibus fit mentio Lucæ 14. quorum alter volens aedificare currim, prius sedens computat, & habet sumptus necessarios ad perficiendum, & necepiat, & perficere non possit. Alter vero manus committere bellum adversus alium Regem, cogitat si possit cum decem millibus occurrere venienti cum viginti millibus. Ut enim est illis hominibus sollicitudo, & anxietas ad media inquirenda, ita similiter in Deo constituit scientiam mediam, ad explorandas occasiones, opportunitates, & circumstantias temporis & loci, in quibus homo consensus est divinae vocationi, & ad investiganda media per quæ certò & infallibiliter possit assequi quod intendit. Idem sicut in illis hominibus est impotentia: si enim essent omnipotentes, sine viam suarum examine aggredierentur intrepidè quæ cogitant. Ita etiam in Deo fingitur impotentia & infirmitas, si independenter ab illa præscientia & prævisione futuri consensus humane voluntatis, non habeat in thesauris suæ omnipotentia media efficacissima, quibus fortiter & suaviter, infallibiliter & liberè, possit movere, applicare, ac determinare voluntates nostras, ad volendum quidquid ipse voluerit.

Quæ porro (inquit Augustinus) tam impie despiat, ut dicat Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?

Possit etiam suaderi conclusio argumento desumpto ex indifferentia voluntatis, quæ cum quandoq; sit in actu, quandoq; in potentia, non potest in actu exire, nisi ab aliquo movente extrinseco, quod sit semper in actu, & nunquam impotentia, ad unum per modum liberi determinetur, juxta illud Commentatoris secundo philosophi. *Ab eo quod est ad utrumlibet, non sequitur alicuius actio, nisi ab aliquo alio inclinetur ad unum.* Sed quia hanc rationem in Tractatu de scientia Dei attingimus, eamque fusiùs prosequemur in Tractatu de actibus humanis, eam in præfati prætermittimus, ut ad aliam ex Tractatu de incarnatione desumptam progrediamur.

§. VIII.

Argumentum desumptum ex mysterio Incarnationis.

Vltimò suaderi potest conclusio argumento desumpto ex Tractatu de Incarnatione, quod potest sub hac forma proponi. Secundùm scripturam, & Sanctos Patres, omnes actiones & passiones Christi fuerunt à Deo prædefinitæ, & imperatæ; & tamen, non obstante tali prædefinitione & præcepto, fuerunt meritoria, & consequenter perfectè libera, cum libertas sit una ex conditionibus ad meritum requisitis: Ergo simul stant hæc duo, quòd aliquis actus sit à Deo prædefinitus & prædeterminatus, & nihilominus sit perfectè liber, & meritorius; & sic sit præcipuum Adversariorum fundamentum. Consequentia patet. Antecedens probatur ex illo Lucæ 22. *Filius hominis sicut definitum est vadit.* Et Actorum 4. *Convenerunt in civitate ista*

A *adversus sanctum puerum tuum Iesum quem unxisti, Herodes & Pontius Pilatus, cum Gentibus & populo Israel, facere quæ manus tua & consilium tuum de creverunt fieri.* Unde Leo Papa Sermone 7. de passione Domini: *Nulla poterat ratione turbari, quod ante aeterna sæcula, & misericorditer erat dispositum, & incommutabiliter præfinitum.* Et Sermone 9. *Sacramentum humani generis fuit ante tempora aeterna dispositum, & per multas significaciones omnibus retro sæculis nunciatum.* Item D. Athanasius relatus à D. Thoma opusculo 1. cap. 16. docet *Mysterium incarnationis esse factum, secundùm prædeterminationem divinam*: Ergo actiones & passiones Christi Domini fuerunt à Deo prædefinitæ.

B Duobus modis ab hoc argumento conantur se expedire Adversarii. In primis enim aliqui cum Vazque, Valentia, & Moncæo, dicunt actiones & passiones Christi Domini fuisse quidem à Deo prædefinitas, & Christo imperatas à Patre, quantum ad substantiam, sed non quantum ad circumstantias; putà quòd Christus moreretur tali loco, tali tempore, tali modo. Unde consequenter ad hanc doctrinam assentunt, Christum non meruisse adimplendo præceptum Patris, quantum ad substantiam, sed solum quantum ad circumstantias.

C Alii verò negare non audent actiones & passiones Christi Domini fuisse prædefinitas à Deo, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad circumstantias, sed addunt talem prædefinitionem supponere prævisionem futuri consensus voluntatis humane Christi. Unde duo signa vel instantia rationis in Deo fingunt, in quorum primo dicunt, Deum explorasse, & prævidisse per scientiam mediam, quid voluntas creata Christi volitura esset, si poneretur in talibus & talibus circumstantiis; & videns quod illa liberè consensus esset ejus prædefinitioni & præcepto, voluit in sequenti signo illi imponere præceptum moriendi, ejusque mortem & passionem, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad circumstantias, prædefinit.

D Utraq; hæc responsio in Tractatu de Incarnatione à nostris Thomistis multipliciter confutari solet. Contra primam arguitur primò ex illo Joan. 4. *sicut mandatum dedit mihi Pater, sic factio.* Quibus verbis denotatur, non solum substantiam operis, sed etiam modum ex circumstantiis desumptum, sub præcepto Patris fuisse, ac proinde fuisse ab ipso prædefinitum. Unde Actorum 4. illa circumstantia mortis Christi, quod Herodes & Pilatus convenerint in Hierusalem, dicitur à Deo decreta. Proditio Judæ, flagellatio, crucifixio, aceti & fellis potatio, passim in Psalmis prophetantur. Circumstantia etiam temporis notatur Joan. 13. *Sciens Iesus quia venit hora ejus, Et capite 17. Pater venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te.* Quæ verba exponens D. August. Tract. 104. in Joan. sic ait: *Ostendit omne tempus, & quid, & quando faceret, vel fieri sineret, ab illo esse dispositum, qui tempori subditus non est: quoniam quæ futura erant per singula tempora, in Dei sapientia cunctas efficientes habent, in qua nulla sunt tempora. Non ergo creditur hæc hora, factio urgente venire, sed Deo potius ordinante.*

E Secundò impugnatur eadem responsio: Christus mortuus est ex perfectissima obedientia, imò ut ait Bernardus, *Ne perderet obedientiam, perdis-*

Cap. 4.

Capit.

124.

125.

126.

perdidit vitam. Sed perfectior est obedientia, quæ opus quoad substantiam & omnes circumstantias, præceptum, & prædefinitionem supponit, quàm quæ solum supponit substantiam operis præceptam & prædefinitam: Ergo non solum mors Christi, quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad omnes ejus circumstantias, fuit Christo imperata, & à Deo prædefinita.

128. Tertiò, Ex hac doctrina & responsione Adversariorum sequitur Christum non meruisse ex eo præcisè quòd mortuus est, sed ex eo solum quòd tali vel tali modo, aut loco, puta in cruce, in monte Calvaria, &c. At hoc absurdum, & erroneum est: Ergo &c. Sequela Majoris est evidens, nam juxta principia Adversariorum, in Christo non potest esse libertas, nec consequenter meritum, ex ea parte quæ est prædefinitio, vel præceptum: Ergo si mors Christi fuit à Deo quantum ad substantiam prædefinita, & à Patre imperata, illa non potuit esse libera, nec consequenter meritoria quantum ad substantiam. Falsitas autem Minoris constat. Tum quia Apostolus ad Philippenses 2. docet quòd Christus meruit sui nominis exaltationem, per mortem & passionem quam ex obedientia pertulit: *Factus* (inquit) *obediens usque ad mortem, propter quod & Deus exaltavit illum &c.* Tum etiam, quia ipsa mors & passio Christi, quantum ad substantiam, fuit opus maximè difficile, & laboriosum Christo. Tum denique, quia illa fuit satisfactoria pro peccatis nostris, ut est certum de fide: Ergo & meritoria. Consequentia patet: Non enim minor requiritur libertas ad satisfactionem, quàm ad meritum.

129. Denique impugnatur eadem responsio. Divina providentia, cum sit perfectissima, & universalissima, & se extendat ad omnia ad quæ se extendit ejus causalitas, attingit actus nostros liberos, non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes illorum circumstantias, formalitates, & modos; ut constat ex supra dictis: Ergo cum Deus habeat, vel habuerit multò perfectiorem providentiam de actionibus & passionibus Christi Domini (quia ille erant summi momenti, & infiniti valoris & æstimationis, & ab ipsis pendebat salus orbis, & honoris divini instauratio) quàm de nostris operationibus, negari non potest illas fuisse ab ipso prædefinitas, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad modum & circumstantias.

130. Secunda etiam responsio efficaciter impugnari potest, ex triplici absurdo & inconvenienti quòd ex illa sequitur. In primis enim hæc responsio evacuat meritum obedientiæ Christi. Tunc enim obedientia destruitur, quòd superior tenetur accommodare voluntatem suam voluntati inferioris, & non è contra; tunc enim superior magis facit voluntatem subditi, quàm subditus voluntatem prælati. At qui si Deus, salva & incolumi Christi libertate, nihil potuit ei præcipere, nec ullam ejus actionem, vel passionem prædefinire, nisi prius exploraverit per scientiam mediam, quid ille ex innata libertate voliturus esset, debuit voluntatem suam accommodare voluntati Christi, & operari, non secundum consilium voluntatis suæ, sed juxta consensum & determinationem voluntatis humanæ Christi: Ergo ex hac responsione & doctrina destruitur meritum obedientiæ Christi.

Hoc potest magis declarari exemplo Religiosorum: si enim prælatus teneretur se accommo-

dare voluntati subditorum, nec posset eis præcipere, nisi quòd prævideret eos ex innata libertate, & propria inclinatione volituros, certè facile esset ipsis obtemperare, & nullum, aut parvum foret in Religiosis obedientiæ meritum. Unde sicut in tali casu Religiosus non posset dicere: sicut præcipit mihi prælatus sic facio, sed potius dicere deberet, sic facio sicut prælatus prævidit me voliturum. Ita similiter, Christus non debuisset dicere: *sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio*: Sed potius, sic operor & ago, sicut Pater ab æterno præseivit me voliturum.

Secundò, Si voluntas quam Christus habuit moriendi in cruce pro salute hominum, antecederet decretum & prædefinitionem Dei, sequitur quòd salus hominùm debeat refundi tanquam in primam causam, in humanam Christi voluntatem, non verò in divinum decretum, & æternam Dei prædeterminationem: hoc autem est plusquam absurdum: Ergo & illud. Sequela probatur. Illa causa quæ primò se determinat ad salutem hominum, est prima causa, & primariorum talis salutis: At juxta hanc responsionem & doctrinam Adversariorum, divina voluntas non primò se determinat ad talem salutem, sed ipsa humana voluntas Christi: siquidem Deus antecederet ad suum decretum, quòd nihil aliud est quàm libera suæ voluntatis determinatio, prævidit per scientiam mediam quòd humana voluntas Christi, posita in tali & tali circumstantia, erat se determinatura ad moriendum in cruce pro salute hominum: Ergo divina voluntas non fuit prima causa, & primum determinans hominum salutem, sed potius ipsa humana voluntas Christi.

Tertiò, Ex eadem responsione sequitur prædestinationem Christi non fuisse purè gratuitam, sed dependentem à præsentia meritorum: Consequens est falsum, ut demonstrant Theologi in Tractatu de Incarnatione, & multis Scripturæ testimoniis probat D. Augustinus libro de prædestinatione Sanctorum cap. 17. Ideò plures ex Adversariis docent prædestinationem Angelorum & hominum fieri ex prævisis meritis, quia Deus in signo rationis antecedenti electionem illorum ad gloriam, prævidit bonalium opera, & futurum consensum voluntatis create: Ergo similiter, si in signo antecedenti Christi prædestinationem, prævidit bona opera futura, & futurum consensum voluntatis humanæ Christi, ejus prædestinatio non fuit purè gratuita, sed dependens à præsentia meritorum.

ARTICULUS IV.

Præcipua objectiones solvuntur.

Præcipua Adversariorum objectiones solvuntur supra, agendo de divinatorum decretorum efficacia, & in Tractatu de scientia Dei, convellendo fundamenta scientiæ medix, solum hinc restant quedam Scripturæ & SS. Patrum testimonia exponenda, quæ videntur militare contra nostram sententiam.